

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Hírlap-Könyvtár
Névodéknapló
1903. évi. 7/III. sz.

2.

1902.
október 11.

A MI LAPUNK

2-ik sz.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTÜLETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 korona.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési ár:
Félévre 2 korona.

Felölős szerkesztő: Babós Elek. — Társ szerkesztők: Lábdy Antal és König S. — Kiadja a szerkesztőség.

Szerkesztőség: Szeged, Csekonies-utca 1.,
ahová a kéziratok küldendők.

Kiadóhivatal: Szeged, Kárász-utca 7.,
(Braun János hangszerkészítő,) ahová a pénzek küldendők.

HETI NAPTÁR.

1902. október 12-től 18-ig. (Az évnek 42. hete).

- Október 12. Vasárnap: Miks. p.
» 13. Hétfő: Kálmán v.
» 14. Kedd: Kallistus
» 15. Szerda: Terézia sz.
» 16. Csütörtök: Gál apát
» 17. Péntek: Hedwig
» 18. Szombat: Lukács ev.

A szegedi kereskedelmi és iparkamarától.

2893. szám.
1902.

Az ipartestület t. elnökségének

*

„A Mi Lapunk” cím alatt Magyarország összes iparosainak érdekeit szolgáló heti közlőnyt adnak ki mint szerkesztők: Babos Elek, Lábdy Antal és König S. szegedi iparosok, kiknek ez a lapvállalatuk nem nyereségre alapított. A szerkesztők, akik mindedig is úgy tollal, mint tettel szolgálták a közügyeket és első vonalban a kisiparosok ügyét, lapjukkal is azon eszmeharczra és akcióra sorakoztak, melyre, ha valaha, most van szüksége a magyar iparosságnak. De szüksége van épp azért arra is, hogy magáénak vallja és támogassa szellemileg, erkölcsileg és anyagilag is azokat a sajtó-organumokat, melyek tudással, hozzáértéssel és szeretettel képviselik az érdekeit.

Ilyen újság „A Mi Lapunk”, mely Szegeden jelenik meg minden szombaton és előfizetési ára egész évre 4 korona.

A lap kiadói gondoskodtak róla, hogy a t. Ipartestület megkapja a mutatószámot. Mi pedig a küldött példány tartalmára utalunk és a helyes és értékes programra, melyben megjelöli a maga elé tűzött feladatokat. És mivel teljes bizalmunk van, hogy a lap szerkesztői lelkesedéssel és az iparosok ügyének meleg szeretetével valósítják meg ezt a programot, készséggel figyelmébe ajánljuk a t. Ipartestületnek ezt a lapot, mely természetesen csak úgy szolgálhatja a céljait eredményesen, ha minél többen olvassák az iparosok és ha megadják a nagy terjedelmű és rendkívül olcsó lap anyagi főtartására az eszközöket, mert nem szabad és nem is lehet kívánni, hogy munkájukon túl a lap írói még pénz-áldozatot is fordítsanak a közérdek mellett való szószólásra.

Bizalommal kérjük azért a t. Elnökséget, hogy a lapot támogatni és azt a testület részére megrendelvé, terjeszteni sziveskedjék tagjai körében is.

Szegeden, 1902. október 9-én.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara:

Kulinyi Zsigmond,
titkár.

Rainer Károly,
h. elnök.

* * *

A szegedi ipar és kereskedelmi kamara a kerületéhez tartozó ipartestületekhez fentebb közölt körlevelet intézte. A kamarának eme intézkedését, mely reánk csak buzdítólag hat, köszönettel vesszük s reméljük, hogy „A Mi Lapunk” támogatói nemsokára meggyőződnek arról, hogy mindazok, akik e lapnak létesítése és fentartása körül fáradoznak, a közügyet óhajtották szolgálni, akiket semmiféle mellékérdek nem vezérel.

A szerk.

„A Mi Lapunk” részére fizetések helyben csak a kiadóhivatalban, vagy az ez által kiadott nyomtatott, folyószámmal ellátott nyugta ellenében teljesíthetők.

24/902. jzö sz.

Tekintetes Lábdy Antal urnak

Szegeden.

Az ipartestület előjárósági gyűlése a Nagyváradon folyó október hó 18—20. napjain tartandó VI. országos ipartestületi gyűlésen testületünk a képviseltetését határozta: s ennél fogva tisztelettel megkérjük, hogy részünkről e megbízatást elfogadni s testületünket képviselni sziveskedjék.

Testületünk is a „Mi Lapunk“ 1-ső számában közölt vezércikket vallja.

Egyben értesítjük, hogy a hazai ipartestületek központi bizottsága elnöke által kibocsátott felhívásban jelzett 6 korona nyomdai és irodaköltség fedezésére, úgy a nagyváradai iparogyűlés naplójának egy példányáért járó 4 kor., összesen 10 koronát az Országos Iparegyesületnek mai napon postai utalványon megküldöttük.

A mandátumot A. alatt csatoljuk.

Kérjük becses értesítését.

Marczali, 1902. október 6-án.

Pozsonyi Ferencz, Varga György,
jegyző. P. H. elnök.

Igen megtisztelve érezzük magunkat az ipartestületnek megbizásával és ígérjük, hogy a belénk helyezett bizalmat csakis az össz-iparosság javára fogjuk érvényesíteni. A szerk.

Ébredjünk!

Végre felécsudott a magyar nemzet, a magyar iparosság és közvélemény a véghaláinak látszó mély álmából, hogy lerázza magáról mindazon külföldi vérszopókat és undok férgeket, amelyek melegágyaikat fészkeltek be hazánk szívébe.

Mesterségesen szaporították az idegenből származó elemeket a társadalom minden rétegében és alattomosan, aknamunkákkal igyekeztek megölni a nemzet lüktető erejének kipusztíthatlan éltető nedvét.

A magyarok Istene azonban nemzetünket kipusztulni nem engedi; védő angyalunk még mindig megóvta hazánkat a végveszélytől és ha szenvedtünk is sokat, majdnem elviselhetetlen sokat a zsarnokok gyakori nyomásai alatt, a magyar szellem, a magyar istenfélelem, a magyar hazaszeretet legyőzött minden ármánykodást, minden erőszakoskodást, amelyet hazánk és nemzetünk ellen érvényesíteni akartak elleneink.

Évtizedek óta tapasztaljuk immár, miként rágódnak megszokottságból a külföldnek férgei testünkön; látjuk, hogy népünk véres verejtékéből miként hiznak meg jött-mentek, akik a

hazai érdekek istápolása helyett ellenségeink csoportját szaporítják és ellenlábasaink minden nemzeti törekvéseinkben. Ez buzdította nemzetünk józan elemeit azon észszerű és helyes tudatra, hogy elvégre is elég a zsarnokoskodás különféle nemeiből.

A magyar társadalom igyekezett első sorban felszabadulni a külföld nyomása alól: iskolázta-tás által; vasakarattal sietett a kor által megszbott előhaladás útján és íróink és művészeink gárdája mindinkább gyarapszik és megerősödik; a hírlapirodalom meg a közművelődés, az eszmecsere megnyilvánulásának sarkalatos alapköve — mindinkább terjed, sőt mintaképül állítható a műveltnék elismert Franciaország mellé.

Gazdáink sorakoztak és egyleteik, egyesült erőik érvényesítésével igyekeznek ellentállani a külföld és a tőkepenzes spekulánsok nyomásainak; *csak mi iparosok nem igen akarunk, vagy jobban mondvá: nem merünk tömörülni, hogy jogos önvédelmünkért sikra szálljunk; mi még mindig arra várakozunk, hogy mások gyámkodjanak felletünk, hogy magán érdek-hajhászóknak legyünk létrái, akik céljaikat elérve — nekünk hátat fordítanak.*

Alkotmányunk visszaállítása óta még sohasem foglalkozott a közvélemény annyit az iparosok ügyeivel, mint az utolsó néhány év óta; ez mutatkozik most a leghálásb talajnak, amelybe néhány felfelé törekvő magvait vetni igyekszik és innét van az, hogy gombamódra szaporodnak apostolaink, kik minket: „egyszerű“ iparosokat, csak eszköznek, szerszámnak tekintnek, melyet hányini-vetni lehet tetszésök szerint.

Ébredezzünk, kedves iparostársaink; ne sajnáljuk a fáradságot, érdeklődjünk az önmagunk, valamint utókorunk iparos-nemzedéke iránt tölünk méltán elvárható lelkiismeretességgel s ne legyünk uszályhordozói olyanoknak, akik csak azért czirógnak minket és hizelegnek szájunk ize szerint, hogy „kiemelkedjenek“ a sokaság tömegéből.

A legközelebb megtartandó nagyváradai tanácskozásán legyen higgadt és tárgyilagos cselekedetek, ne ragadtassátok el magatokat a hangzatos szóáradat által és ne téresszenek meg szép beszédek, hanem a gyakorlati élet tapasztalatainak érvelései legyenek mérvadók elhatározásaitokban.

Itt az ideje, hogy mi iparosok is megmutassuk a reánk figyelő hazának, hogy eléggé érettek, eléggé érdemesek vagyunk arra, hogy

befogadjanak minket is a bennünket megillető társadalomba; ne legyünk tulszerények, de kihívók sem; ne elégedjünk meg mindennel, de ne legyünk tulkövetelők; ne hallgassuk el bajainkat, de ne lármával és zajjal adjuk elő sérelmeinket; tiszteljük a hatóság képviselőit, de ne legyünk rabszolga-módra alázasatosai; keressük fel azon köröket, ahol a mindennapi munkában kifáradt tagjaink szellemi tápot nyerhetnek, de ne feledkezzünk meg soha hivatásunk és kenyérkereseti kötelességünkről; érvényesítsük tapasztalatainkat és járuljunk a közügyek támogatásához, de mindig szemünk előtt lebegjen, hogy mindnyájunknak vannak egyéni és családi kötelességeink is, melyeket elhanyagolnunk nem szabad.

Az iparos-osztály van első sorban hivatva — főleg a kisebb helységeekben — társadalmi oszlopol szolgálni, mely feladatnak csak akkor bír leghelyesebben megfelelni, ha önművelődés útján igyekszik eszméit gazdagítani és azokat hangoztatva, maga körül csoportosítani a hivatásokat és ezeket is jó példával a haladás útjára vezetni.

Ébredjünk tehát, legyünk oszlopai hazánk közérdekeinek, hogy ezáltal is előbbre vigyük önmagunk érdekeit is!

Iparpártolás a gyakorlatban.

Lapunk feladatai közé soroztuk a magyar iparpártolás körül tapasztalt hiányokra s véleményünkkel nem egyező dolgokra reá mutatni.

Ezek oly sokfélék, hogy azok egy közlemény keretében már azért sem merithetők ki, mivel újabb és újabb esetek merülnek fel; azért e rovatot állandósítjuk és állandó figyelemmel kísérik a mozgalmat. Hiszszük, hogy tárgyilagos fejtegetéseinkkel megkönnyítjük iparunk barátainak munkáját.

Néhány év óta egész hazánkon keresztül hullámszik a szálló ige: „Pártoljuk a magyar ipart!“

Már magában e mondatban foglalt elméleti iparpártolásért is hálásak az iparosok; noha náluknál senki sem tudja jobban, hogy ez — egyelőre — nem egyéb az irántuk megnyilatkozott pusztá jóakaratról, ami vajmi keveset lendít még ez idő szerint — az ő sorsukon.

El kell azonban ismernünk, hogy már maga a pusztá elméleti iparpártolás is valami s azt a jövő gyakorlatának első fokozataként kell tekintenünk.

Épen ezért, a midőn e rovatunkban az iparpártolás körül tapasztalt hiányokra mutatunk reá, távol áll tőlünk az iparos körökön kívül

álló lelkes iparbarátok működését gáncsolni, ellenkezőleg, a legnagyobb tisztelettel vagyunk eltelve irántuk, mert meg vagyunk győződve a felől, hogy munkájukban a hazafiság és az iparosság iránt érzett jóindulat vezeti. Ily esetben még az esetleges hibákat, amelyek — elméleti téren nem ritkák — is el kell néznünk.

Kétségtelen, hogy hibák fordultak is elő, de az eddigi kevés eredmény okát nem pusztán ebben találjuk, hanem azon iparosság közönyében is, melyet ezen mozgalom elsősorban érdekel. Mondjuk ki őszintén: az iparosság eddig összetett kezekkel nézte ezen: érdekükben indult hazafias mozgalmat s amit eddig tett, az legfőleg az elégedetlenségének kifejezést adó bírálat volt.

Ha az iparpártolás terén gyors eredményeket akarunk elérni, az első legfőbb feladat az eszme terjesztése, népszerűsítése; ez megtörténik ugyan, de nem bír azzal a folytonossággal, azzal a terjedelemmel és erélyvel, amely a siker feltétlen kelléke.

Az eszme terjesztésének sokféle módja van, amelyek legtöbbször a helyi- és egyéb viszonyoktól függenek, azért ezekre már azért sem terjeszkedhetünk ki, mert azok, akik e feladatra vállalkoztak, kétségtelenül a viszonyokhoz alkalmazták tevékenységüket.

Az iparpártolási mozgalom eddigi eredménye vajmi kevés, mert az nagyobb részt az elméleti határok között s irodalmi téren mozgott.

Kétségtelen, hogy erre is szükség van, mert a napi sajtó nélkül legjobb esetben is csak fél eredmény érhető el. De szükséges volna a mozgalmat *állandóbb, erőteljesebb alapokra fektetni*; szükséges volna olyan egyesületeket alkotni, amelyeknek tagjai *fogadalmat* tennének arra, hogy mindazon szükségleteiket, amiket a magyar ipar termékeiből fedezhetnek, abból fedezzék; továbbá arra, hogy minden befolyásukat felhasználják az egyesületen kívül álló társadalomban is arra, hogy szükségleteik beszerzésénél hasonlóan járjanak el.

Ossze kellene kötni az iparpártolást a hazafisággal is, hogy a közönség ennek kényszere alatt álljon.

Sok eredményt lehetne elérni felolvasásokkal is.

De viszont nekünk, iparosoknak is kötelességünk ezen reánk nézve nemcsak hasznos, hanem egyuttal hazafias munkából kivenni a magunk részét; kötelességünk tőlünk telhetőleg támogatni az iparpártolókat hazafias munkájukban, főleg azáltal, hogy az ő közbenjárásuk folytán történő megrendeléseket *a szokottnál is nagyobb gonddal és pontossággal intézzük el*; hogy ne rendeljünk, ne tartsunk magunk is üzletünkben oly külföldi kész iparcikkeket, amelyek a belföldön is beszerezhetők, vagy amelyeket magunk is előállíthatunk; mert ha nem így járunk el, elveszítjük pártolóink jóindulatát és bizalmát,

lehetetlenné tesszük az iparpártolás hazafias eszméjének sikerét.

Könnyítsük meg jóakaróink munkáját az által is, hogy mutassuk be készítményeinket és küldjük be árjegyzékeinket az iparpártoló szövetségeknek.

Az iparpártoló szövetségeknek hálás feladatai közé tartoznának az is, hogy a boltok kirakataiból a belső tényeknek meg nem felelő s a közönség megtévesztését célzó jelzések *hatósági közbelépéssel eltávolíttassanak*; hogy a tényeknek meg nem felelő és nem ritkán az olvasót ostobának tekintő, és így azt sértő, hirdetések a napi rendről letűnjenek, hogy a hatóságok gyengesége, vagy elnézése folytán felburjázott jogosulatlan mozgó kereskedés és a házalás beszüntessék stb., stb.

* * *

Hogy mily szemérmetlenül gunyolják ki a magyar iparpártolás hazafias mozgalmát, miként tévesztik meg a könnyebben gondolkodó vásárló közönséget, bemutatunk a sok közül alább egy példát:

Egy behozatali és kiviteli cég árjegyzéke fekszik előttünk, melynek czime: „A magyar ipar uttörője“ s amely cég e sokat jelentő, de árjegyzékre nem illő czim alatt ajánlja egyebek között a „Hidró“-tömlőket, a „Bièhol“-féle anyagokat, a „Weinerbergi“ talicskákat, az „Universal“ aszfaltot, a „Diafragma“ szivattyukat, a „Kikeriki“ kéménytoldalékokat stb.

Az igazság kedvéért megemlítjük, hogy a „jeles“ árjegyzékben a magyar ipar is képviselve van a „nemes paprika“ és a „sertés-trágya“ által. E két „ipar“-czikk magyar eredete ellen alig merülhet föl kétség.

Társadalmi életünk és az iparos.

Irtá: Csokonai Vitéz Mihály.

Azok, kik a külföldet beutazták s a művelt államok társadalmi életébe is betekintettek, tapasztalhatták, hogy ott egy ember a másikat becsüli, tiszteli s nem kérdi a foglalkozását, a származását.

Mi demokratikusoknak híreszteljük és valljuk magunkat, holott valójában a legelszibeteltebb aristokraták vagyunk.

Nekünk nem volt társadalmi életünk, talán nem is lesz egy összességgé soha, hanem szétforgácsolódva, különböző osztályok teremnek ilyet maguknak, hová más, szerényebb anyagi viszonyu vagy állásu egyén helyet magának sem nem kérhet, sem nem követelhet.

És a mi a legcsodálatosabb, ebben a szétforgácsolt körben: sem mint szereplő, sem mint egyszerű tényező, az iparos részt nem vehet.

De vajjon miért?

Hiszen végtelen elfogult hit és felfogás az

ma már, hogy a magyar iparosság szégyenére válna akár egyik, akár a másik körnek.

Sajnos azonban, ez így van és dacára a számtalanszor megújuló kezdeményezésnek, melynek célja lerombolni a válaszfalat, az iparos ki van zárva ma is saját hazája társadalmi életéből.

És ennek oka főleg a régi családok szokásain alapszik.

Minden huszadik embernek kutyabőrös nemesi okmány van a kabátja zsebében s bár az most már egy fabatkát sem ér, tizenkilenc egyszerű polgártársához nem szívesen dörzsö-lődik.

Pedig hát az 1848-iki nagy események egyenlővé tették a nemeset a pórral, szegényt a gazdaggal s miként a képviselőházban, vagy a tanácskozási helyek zöldsztalainál tényleg egyenlők vagyunk, úgy kellene a fehérasztalnál is és a társadalmi élet minden mozzanatában testvéri szívvvel, az egyenlőség igaz érzetével egymáshoz simulni a különböző osztályoknak, hogy a csiszolódás szellemileg lehetővé váljon.

De erős arisztokrata szellem uralja a magyar társadalmi életet, s a klubok nem táplálják szellemi erővel a nemzetet, nem követik a Széchényi István szellemét, kinek lelke melege alkotta meg a klub intézményét, hogy a szabad gondolkodásban, az általános szabadságban nemzete szellemi tehetsége és műveltsége, a melyek nélkül egy nemzet holdogulása el sem képzelhető — minden irányban fejlődjék.

E témával igen sokan foglalkoztak már, de korszerűnek véltem egy országos, kézenforgó szaklapban ismét föl eleveníteni. Nem azért, mert vágnám e kérdést feszegetni, de e betegségét a magyar társadalmi életnek gyógyítani kell, gyógyítani muszáj. Mivel a nehéz viszonyok között szükségünk van egymásra és a kapcsolatot a szellemi összeköttetés hozhatja meg csak.

Meg is lehetne ma már talán napjainkban dönteni a levegőben járók téves hitét, ha maga az iparos osztály is törekedne erre.

Mert, valljuk be őszintén, maguk az iparosok a legnagyobb mérvben önmagukkal szemben közönyösek. Szellemi táplálkozás helyett a pihenés idején szívesebben adóznak másnemű szórakozásnak. Legyen erre is idő, nem mondom, de becses művek, s egyéb: az embert szellemileg művelő dolgokra is kellene időt fordítani, ha csak egy órát is naponta.

Lassanként azon vennék észre magukat, hogy ott, a hol kellemes szórakozást véltek találni, felfedezték a kor legnagyobb kincsét, a *hasznos tudást*, a melyből önként fejlődik az általános műveltség.

Ha erre törekszik, ha ezt megteszi a magyar iparosság, úgy én azt hiszem, nem kell, hogy kopogtasson a magasabb körök ajtajain, mert szinte észrevétlenül beviszi őt oda akkor a műveltsége és intelligenciája.

De ha önmagukat így sikerülne művelni,

tegyék kötelességüké maguknak a tanoncnevelést is, mert a tanonczból segéd és a segédből mester lesz.

Tehát műveljük önmagunkat: a tanonczot, hogy belőle szakképzettsége mellett még művelt, értelmes, intelligens iparos váljon, kit e réven szívesen fogad majd keblébe a társadalom.

Ha ezek az eszmék lelkileg áthatják az iparosságot, úgy remélhető, hogy ép úgy, mint Angliában, Német- és Franciaországban, lerombolódik, mert le kell rombolódnia a válaszfalnak s ut és tér nyílik a társadalmi életben az iparosnak a szereplésre. Ennek az az üdvös haszna is meglesz, melyet ma még nélkülöz a tőkében szegény magyar ipar, hogy arisztokrata és nemes szívesen fogják gyermekeiket ipari pályára küldeni, melynek révén anyagi erőt, vállalkozási szellemet és tiszteletet nyerünk az ipar számára. De így biztosítva lesz a fokozódó művelődés és a fokozatos haladás is az iparban.

Tanuljunk tehát, képezzük magunkat szellemileg, hogy a társadalom, mely háttérbe szorított, rövid időn büszke legyen iparos tagjaira.

Egy gyári munkás.

Egy kis szociológia.

Irtá: Paral Bertalan.

II.

Hogy a gyári munkásokat a polgári életben társadalmilag mily különféleképen értékelik, annak legjellemzőbb bizonyítéka az, hogy mily különböző társadalmi rétegekből kapnak felelőséget. Asszonyaik legnagyobb része cselédek, gyári munkásnők, varrónők s boltileányok sorából kerül ki, de van közöttük nem egy szülész, nevelő, zongora- és nyelvtanítónő, valamint jobb módu házi nevelésű leány is; legnagyobb részük munkások gyermekei, de van közöttük kereskedő, gazdálkodó sőt hivatalnok gyermeke is.

És ez onnan ered, mert a gyári munkások között úgy az alkalmazás minőségében, mint a fizetésekben jelentékeny az eltérés, sőt maguk az egyes foglalkozási ágak is, amily mértékben föltételezik az előképzettséget vagy intelligenciát, oly mértékben állanak közbecsülésben. Az alkalmazás minősége következő: napszámos, alkubéres, napibéres- és alkuszakmunkás, előmunkás, csoportvezető, átvevő, vizsgáló, almester, mester stb., akik a kereset mennyiségében és a fizetés módjában is megkülönböztetnek. Vannak óra szerint, vannak egyezmény szerinti fizetések, valamint heti s havi díjazásban állók, akik megalkalmaztatásuk szerint ideiglenes és véglegesített minőségük szerint osztályoztatnak.

Szakok szerint pedig: a géplakatos, szerelő és mechanikus fölötte áll például a kovácsnak; a vasesztergályos a vasfürónak; a minta-asztalos a közönséges asztalosnak stb.

A gyári munkás — ha szakképzettsége és ügyessége által a társai közül kiválik — a gyári vállalatoknál könnyen érvényesül; mert fájdalom, ki kell mondanom, hogy még mindég kevés azon munkásaink száma, akik műhelyi gyakorlati tudásukat önképzés útján fejlesztik tovább. Azt hiszik, hogy a 3—4 évi műhelyi gyakorlat által már megszerezték maguknak a jövő élet feltételeit s a további önképzést s ismereteik bővítését céltalan fáradozásnak tartják. E fölötte téves és az egyéni törekvést csirájában megbénító föltevést meg kell czáfolnom. Számtalan esetet sorolhatok föl az ország egyik legnagyobb gyárának esetéből, ahol már sok ízben volt szükség intelligens, jeles szakképzettségű vezető egyénekre s a hasonszakmabeli 5—600 munkás között nem találtatott alkalmas egyén s kénytelen volt a gyár szélesebb körben kutatni alkalmas szakember után.

Pedig nem állíthatjuk, hogy az önképzésre nem volna elég alkalom a fővárosban. Itt van a technológiai iparmuzeum, ipariskolák, rajziskolák, különféle esteli tanfolyamok, szakelőadások, kiállítások, ott van az iparművészeti csarnok, az antik és a modern műizlés minden remekeivel, amely kész anyagot nyújt az önképzésre hajlandó munkásoknak, de fájdalom, látogatottságuk nem áll arányban a fővárosban foglalkozó munkások létszámával.

De lássuk munkásaink benső családi életét s azt, hogy a nő mily befolyással van az egyéni boldogulásra.

Hát bizony itt is csak azt, vagy talán csak itt látjuk leginkább azt, hogy a feleség a családi élet és boldogulás legfőbb tényezője. Ahol a jövedelem és a létfenntartás módja oly kicsiny, mint a fáradságos napimunkája keresetéből élő munkásé, ott a könnyelmű, pazarló, vakul gazdálkodó, úgy mint a gondos és takarékos asszony, csakhamar kiválik.

Az asszonyok egy része házi vagy külső munkájának keresetével hozzájárul a férj keresetéhez s egy rendes, tisztességes életmód mellett meg is gazdálkodnak valamit, míg a másik része nemcsak hogy külön nem keres, de könnyelmű életmódjával a férjét adósságba keveri. S az adósságcsinálás a munkásnép anyagi elzülésének legbiztosabb útja. Sok jó és derék munkás esett már áldozatul felesége könnyelmű költségeinek, amire legkényelmesebb módot az ugynevezett részletfizetéses házalók nyújtanak, akik selejtes áruikkal, a férjek távollétében, elárasztják a munkásnegyedeket s az asszony — éppen az, aki rossz gazdálkodása miatt készpénzért nem vásárolhat — 4—5-szörös áron vásárol törlesztéses feltételek mellett adósságra, minden kigondolható dolgot, butortól egész az ékszerig. A házaló szívesen ad, mert tudja, hogy nemfizetés esetében a férjen veszi meg a tartozást, akinek keresetét pör útján, a perköltségekkel megkésztetett összeg erejéig, tiltatja le a gyárban. A férj,

lehetetlenné tesszük az iparpártolás hazafias eszméjének sikerét.

Könnyítsük meg jóakaróink munkáját az által is, hogy mutassuk be készítményeinket és küldjük be árjegyzékeinket az iparpártoló szövetségeknek.

Az iparpártoló szövetségeknek hálás feladatai közé tartoznék az is, hogy a boltok kirakataiból a belső tényeknek meg nem felelő s a közönség megtévesztését célzó jelzések hatósági közbelépéssel eltávolíttassanak; hogy a tényeknek meg nem felelő és nem ritkán az olvasót ostobának tekintő, és így azt sértő, hirdetések a napi rendről letűnjenek, hogy a hatóságok gyengesége, vagy elnézése folytán felburjánzott jogosulatlan mozgó kereskedés és a házalás beszüntessék stb., stb.

* * *

Hogy mily szemérmetlenül gunyolják ki a magyar iparpártolás hazafias mozgalmát, miként tévesztik meg a könnyebben gondolkodó vásárló közönséget, bemutatunk a sok közül alább egy példát:

Egy behozatali és kiviteli czég árjegyzéke fekszik előttünk, melynek czime: „A magyar ipar uttörője“ s amely czég e sokat jelentő, de árjegyzékre nem illő czim alatt ajánlja egyebek között a „Hidró“-tömlőket, a „Bièhnol“-féle anyagokat, a „Weinerbergi“ talicskákat, az „Universal“ aszfaltot, a „Diafragma“ szivattyukat, a „Kikeriki“ kéménytoldalékokat stb.

Az igazság kedvéért megemlítjük, hogy a „jeles“ árjegyzékben a magyar ipar is képviselve van a „nemes paprika“ és a „sertés-trágya“ által. E két „ipar“-czikk magyar eredete ellen alig merülhet föl kétség.

Társadalmi életünk és az iparos.

Irtta: Csokonai Vitéz Mihály.

Azok, kik a külföldet beutazták s a művelt államok társadalmi életébe is betekintettek, tapasztalhatták, hogy ott egy ember a másikat becsüli, tiszteli s nem kérdi a foglalkozását, a származását.

Mi demokratikusoknak hiesztejjük és valljuk magunkat, holott valójában a legelszigelettebb aristokraták vagyunk.

Nekünk nem volt társadalmi életünk, talán nem is lesz egy összességgé soha, hanem szétforgácsolódva, különböző osztályok teremtnék ilyet maguknak, hová más, szerényebb anyagi viszonyu vagy állásu egyén helyet magának sem nem kérhet, sem nem követelhet.

És a mi a legesodálatosabb, ebben a szétforgácsolt körben: sem mint szereplő, sem mint egyszerű tényező, az iparos részt nem vehet.

De vajjon miért?

Hiszen végtelen elfogult hit és felfogás az

ma már, hogy a magyar iparosság szégyenére válna akár egyik, akár a másik körnek.

Sajnos azonban, ez így van és daczára a számtalanszor megújuló kezdeményezésnek, melynek célja lerombolni a válaszfalat, az iparos ki van zárva ma is saját hazája társadalmi életéből.

És ennek oka főleg a régi családok szokásain alapszik.

Minden huszadik embernek kutyabőrös nemesi okmány van a kabátja zsebében s bár az most már egy fabatkát sem ér, tizenkilencz egyszerű polgártársához nem szívesen dörzsölődik.

Pedig hát az 1848-iki nagy események egyenlővé tették a nemeset a pórral, szegényt a gazdaggal s miként a képviselőházban, vagy a tanácskozási helyek zöldsztalainál tényleg egyenlőek vagyunk, úgy kellene a fehérasztalnál is és a társadalmi élet minden mozzanatában testvéri szívvvel, az egyenlőség igaz érzetével egymáshoz simulni a különböző osztályoknak, hogy a csiszolódás szellemileg lehetővé váljon.

De erős arisztokrata szellem uralja a magyar társadalmi életet, s a klubok nem táplálják szellemi erővel a nemzetet, nem követik a Széchényi István szellemét, kinek lelke melege alkotta meg a klub intézményét, hogy a szabad gondolkozásban, az általános szabadságban nemeze szellemi tehetsége és műveltsége, a melyek nélkül egy nemzet boldogulása el sem képzelhető — minden irányban fejlődjék.

E témával igen sokan foglalkoztak már, de korszerűnek véltem egy országos, kézenforgó szaklapban ismét föl eleveníteni. Nem azért, mert vágnám e kérdést feszegetni, de e betegségét a magyar társadalmi életnek gyógyítani kell, gyógyítani muszáj. Mivel a nehéz viszonyok között szükségünk van egymásra és a kapcsolatot a szellemi összeköttetés hozhatja meg csak.

Meg is lehetne ma már talán napjainkban dönteni a levegőben járók téves hitét, ha maga az iparos osztály is törekedne erre.

Mert, valljuk be őszintén, maguk az iparosok a legnagyobb mérvben önmagukkal szemben közönyösek. Szellemi táplálkozás helyett a pihenés idején szívesebben adóznak másnemű szórakozásnak. Legyen erre is idő, nem mondom, de becses művek, s egyéb: az embert szellemileg művelő dolgokra is kellene időt fordítani, ha csak egy órát is naponta.

Lassanként azon vennék észre magukat, hogy ott, a hol kellemes szórakozást véltek találni, felfedezték a kor legnagyobb kincsét, a hasznos tudást, a melyből önként fejlődik az általános műveltség.

Ha erre törekszik, ha ezt megteszi a magyar iparosság, úgy én azt hiszem, nem kell, hogy kopogtasson a magasabb körök ajtajain, mert szinte észrevétlenül beviszi őt oda akkor a műveltsége és intelligenciája.

De ha önmagukat így sikerülne művelni,

tegyék kötelességüké maguknak a tanoncnevelést is, mert a tanonczból segéd és a segédből mester lesz.

Tehát műveljük önmagunkat: a tanonczot, hogy belőle szakképzettsége mellett még művelt, értelmes, intelligens iparos váljon, kit e réven szívesen fogad majd keblébe a társadalom.

Ha ezek az eszmék lelkileg áthatják az iparosságot, úgy remélhető, hogy ép úgy, mint Angliában, Német- és Franciaországban, lerombolódik, mert le kell rombolódnia a válaszfalnak s ut és tér nyílik a társadalmi életben az iparosnak a szereplésre. Ennek az az üdvös haszna is meglesz, melyet ma még nélkülöz a tökében szegény magyar ipar, hogy arisztokrata és némes szívesen fogják gyermekeiket ipari pályára küldeni, melynek révén anyagi erőt, vállalkozási szellemet és tiszteletet nyerünk az ipar számára. De így biztosítva lesz a fokozódó művelődés és a fokozatos haladás is az iparban.

Tanuljunk tehát, képezzük magunkat szellemileg, hogy a társadalom, mely háttérbe szorított, rövid időn büszke legyen iparos tagjaira.

Egy gyári munkás.

Egy kis szociológia.

Irtá: Paral Bertalan.

II.

Hogy a gyári munkásokat a polgári életben társadalmilag mily különféleképpen értékeli, annak legjellemzőbb bizonyítéka az, hogy mily különböző társadalmi rétegekből kapnak feleséget. Asszonyaik legnagyobb része cseledek, gyári munkásnők, varrónők s boltileányok sorából kerül ki, de van közöttük nem egy szülész, nevelőnő, zongora- és nyelvtanítónő, valamint jobb módú házi nevelésű leány is; legnagyobb részük munkások gyermekei, de van közöttük kereskedő, gazdálkodó sőt hivatalnok gyermeke is.

És ez onnan ered, mert a gyári munkások között úgy az alkalmazás minőségében, mint a fizetésekben jelentékeny az eltérés, sőt maguk az egyes foglalkozási ágak is, amely mértékben föltételezik az előképzettséget vagy intelligenciát, oly mértékben állanak közbecsülésben. Az alkalmazás minősége következő: napszamos, alkubéres, napibéres- és alkuszakmunkás, előmunkás, csoportvezető, átvevő, vizsgáló, almester, mester stb., akik a kereset mennyiségében és a fizetés módjában is megkülönböztetnek. Vannak óra szerinti, vannak egyezmény szerinti fizetések, valamint heti s havi díjazásban állók, akik meg alkalmaztatásuk szerint ideiglenes és véglegesített minőségük szerint osztályoztatnak.

Szakok szerint pedig: a géplakatos, szerelő és mechanikus fölötte áll például a kovácsnak; a vasesztergályos a vasfürónak; a minta-asztalos a közönséges asztalosnak stb.

A gyári munkás — ha szakképzettsége és ügyessége által a társai közül kiválik — a gyári vállalatoknál könnyen érvényesül; mert fájdalom, ki kell mondanom, hogy még mindég kevés azon munkásaink száma, akik műhelyi gyakorlati tudásukat önképzés útján fejlesztik tovább. Azt hiszik, hogy a 3—4 évi műhelyi gyakorlat által már megszerezték maguknak a jövő élet feltételeit s a további önképzést s ismereteik bővítését céltalan fáradozásnak tartják. E fölötte téves és az egyéni törekvést csirájában megbénító föltevést meg kell czáfolnom. Számtalan esetet sorolhatok föl az ország egyik legnagyobb gyárának esetéből, ahol már sok izben volt szükség intelligens, jeles szakképzettségű vezető egyénekre s a hasonszakmabeli 5—600 munkás között nem találtatott alkalmas egyén s kénytelen volt a gyár szélesebb körben kutatni alkalmas szakember után.

Pedig nem állíthatjuk, hogy az önképzésre nem volna elég alkalom a fővárosban. Itt van a technológiai iparmúzeum, ipariskolák, rajziskolák, különféle esteli tanfolyamok, szakelőadások, kiállítások, ott van az iparművészeti csarnok, az antik és a modern műizlés minden remekeivel, amely kész anyagot nyújt az önképzésre hajlandó munkásoknak, de fájdalom, látogatottságuk nem áll arányban a fővárosban foglalkozó munkások létszámával.

De lássuk munkásaink benső családi életét s azt, hogy a nő mily befolyással van az egyéni boldogulásra.

Hát bizony itt is csak azt, vagy talán csak itt látjuk leginkább azt, hogy a feleség a családi élet és boldogulás legfőbb tényezője. Ahol a jövedelem és a létfenntartás módja oly kicsiny, mint a fáradságos napimunkája keresetéből élő munkásé, ott a könnyelmű, pazarló, vakul gazdálkodó, úgy mint a gondos és takarékos asszony, csakhamar kiválik.

Az asszonyok egy része házi vagy külső munkájának keresetével hozzájárul a férj keresetéhez s egy rendes, tisztességes életmód mellett meg is gazdálkodnak valamit, míg a másik része nemcsak hogy külön nem keres, de könnyelmű életmódjával a férjét adósságba keveri. S az adósságcsinálás a munkásnép anyagi elzüllésének legbiztosabb útja. Sok jó és derék munkás esett már áldozatul felesége könnyelmű költekezésének, amire legkényelmesebb módot az ugynevezett részletfizetéses házalók nyújtanak, akik selejtes áruikkal, a férjek távollétében, elárasztják a munkásnegyedeket s az asszony — éppen az, aki rossz gazdálkodása miatt készpénzért nem vásárolhat — 4—5-szörös áron vásárol törlesztéses feltételek mellett adósságra, minden kigondolható dolgot, butortól egész az ékszerig. A házaló szívesen ad, mert tudja, hogy nemfizetés esetében a férjen veszi meg a tartozást, akinek keresetét pör útján, a perköltségekkel megkésztetett összeg erejéig, tiltatja le a gyárban. A férj,

aki leglőbb esetben mit sem tud neje bevásárlásairól, kétségbeesetten tiltakozik a levonások ellen, de a gyárvezetőségnek — sajnos — respektálni kell a birói letiltást s a munkást elbocsátás terhe alatt szorítja a fizetésre. Hány esetben megtörtént, hogy a leghasználhatóbb munkás inkább kilépett a munkából, semhogy a neje könnyelműségéből eredő s az ügyvédi költséggel már megkészsereződött tartozást fizetnie kelljen; hány munkás jutott a teljes anyagi elzúllás ösvényébe az ily adósságok révén s hány munkásnál szolgáltatott okot az elváltásra.

A megszorult könnyelmű asszony a legkényelmesebb módon úgy jut néhány forinthez, ha a házalótól lefizetésre vesz péld. egy vég 12 koronát érő vásznat, vagy egyéb selejtes árut 30 koronáért, amit nyomban elzalogosít 7—8 koronáért. A nagyszögű adósságok fölgülemelésének leggyakoribb módja ez. És a kereskedő, kezében a fizetési kötelezvényvel, a legkényörtelenebb módon bánik el az adóssal, tudván azt, hogy ezáltal valamelyik vele jóbarátságban, vagy rokonságban álló ügyvédnek szolgáltat anyagot.

Jól tenné a kormányzati bölcsesség, ha a házalás e zsákmányolásra utazó nemét megszorítaná, vagy lehetetlenné tenné, amivel nagyban meggátolná a munkások anyagi elzúllását.

A gyárak a saját hatáskörükben, elbocsátás feltétele mellett, elejét akarták venni az ily könnyelmű adósságcsinálásnak, de ezzel csak azt érték el, hogy a megfélemlített munkások a leglelketlenebb feltételek mellett is igyekeztek kiegyezni a kereskedőkkel, csak hogy a letiltást ne hajtassák végre rajtuk, nehogy elveszítsék munkájukat.

Ezek azon esetek, ahol az asszony könnyelműsége okozza a vagyoni romlást; de van sok eset, ahol a férj csinál titkos adósságot s van egy harmadik eset, ahol mind a ketten csinálják. Ezeknél aztán tarthatatlanok az állapotok; mert az adósságok miatt nemcsak a butorikat veszik el a fölperesek, de még a gyárakból is kiüldözik a munkást.

Az ily könnyelmű emberekre a részletárakon kívül még nagy veszedelmet képeznek a gyárakban a munkások által föntartott uzsoraegyletek is, amelyek a megszorult munkásnak, egy forint után heti 1—2 krajczár (tehát 50—100% kamat mellett) nyújtanak előleget. Jólehet, ezen egyletek szövetségi alapon állnak s a jövedelem a tagok között utóbb föl-oszlik, de azért a rájuk szorult munkás mégis áldozattá lesz.

Ez azonban még csak az enyhébb módja a fosztogatásnak, a lelketlen uzsorát egyes munkás a saját hasznára egyedül üzi, aki a megszorult munkástársától 250% kamatot (hetenként 1 frt után 5 krt) is szed s az ezekből eredő váltók

kezelését úgy érti, hogy még törvényes uton sem lehet megtámadni őket. Ezek az emberek hienábbak a hienáknál, mert magukhoz hasonló társaikat falják föl.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara üléséből.

A kamara folyó évi szeptember hóban tartott üléséből kiemeljük az iparosokat leginkább érdeklő tárgyakat:

Az elnök előterjeszti a kereskedelemügyi miniszternek 33,601., 33,604. és 44,987. számú leiratait, melyek szerint jóváhagyta Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun és Szatmár vármegyék, továbbá Ungvár város képviselőtestületeinek azon szabályrendeleteit, melyekkel a házalókereskedést *Budafok* és *Fehér-Gyarmat* községek és *Ungvár* város területén a szokott kivételekkel eltiltották.

Az elnök előterjeszti a kereskedelemügyi miniszternek 41,241. sz. leiratát, melyben több oldalról fölmerült kétség folytán közli, hogy a bocskor- és papucskészítés, amennyiben nem háziiparilag történik, a *csipésziparhoz* tartozó foglalkozásnak tekintendő.

Az elnök előterjeszti a szegedi ipartestület átiratát a f. évi június hóban megtartott tanoncz-munkakiállításról, mely szerint a kiállítás jutalomdíjaira begyűlt 424 korona 65 fillérből — melyhez a kamara 80 koronával járult — 151 tanuló között kiosztott 284 koronát, a fennmaradó 140 korona 65 fillért pedig a jövő évi tanoncz-munkakiállítás céljaira gyümölcsözőleg elhelyezte.

Az elnök bejelenti, hogy a kamara, miként az már a júniusi ülésen előterjesztetett, résztvett titkára által a Temesvárt aug. 10—11 napjain tartott *délvidéki kivándorlási kongresszuson*. Bejelenti az elnökség, hogy a kongresszus egyhangulag elfogadta a *Kulinyi Zsigmond* titkár és *Lányi Mór* szabadkai kültag által előterjesztett következő határozati javaslatot:

1. Hogy szükségesnek tartja a nagyarányu *gyáripárfejlesztést* és azt, hogy a létesülő nagy iparvállalatok osztassanak el megfelelő tervszerűséggel és az illető termelés igényeihez, viszonyaihoz és előfeltételeihez képest a *Délvidékre* is, ahol avatott és olcsó munkaerő áll rendelkezésre.

2. Hogy szükségesnek tartja a *kézműiparosok* évtizedek óta hangsúlyoztatott kívánságainak sürgős teljesítését: az *ipartörvény revízióját*, az *iparosok általános testületi szervezetének* létesítését, a *vásárügy és házalási ügy* törvényes rendezését, továbbá azt, hogy a kisipar támogatására szolgáló állami költségvetési fedezet lényeges fölemelésével *nagyobb mértékben segítessenek az iparosok termelő szövetségei* és hogy a kisiparosokat *közös műhelyekkel*, vagy ahol ez meg nem oldható, *közösen használható munkagépekkel* tá-

mogassák és biztosítsák nekik az állami és katonai szállítások azon cikkeit, melyeket *versenyképesen előállíthatnak*.

3. Hogy szükségesnek tartja a *kézműiparosok szövetségi árucarnokainak* az indokolásban kifejtett módon való erőteljes támogatását.

4. Hogy szükségesnek tartja a *házi- és népiparok* oktatását, fejlesztését és ez iparok készítményeinek állandó, rendszeres értékesítését.

5. Hogy sürgősnek tartja az *adóreform* mielőbbi megvalósítását, a *létminimumra* szolgáló kereset teljes adómentességének törvénybe iktatásával.

A kereskedelmi- és iparkamarák debreczeni gyűléséről.

(Mult számunkból térszűke miatt kimaradt).

A hazai kamarák a mult hóban Debreczenben tartották meg országos gyűlésüket, melyen az összes kamarák képviselve voltak.

A két napon át tartott gyűlés tárgysorozatából kiemeljük a következő határozatokat:

Az önálló vámterületnek Szentpály István dr. (Miskolcz) által történt előadása után *Deil Jenő* (Kassa) szólt a tárgyhöz, ajánlva a javaslatnak ekképeni módosítását:

Az országos értekezleten összegyűlt ipar- és kereskedelmi kamarák kijelentik, hogy hazánk gazdasági boldogulása alapfeltételének az Ausztriával való vámközösség megszűntetését és az önálló gazdasági berendezést tekintik. Ebből folyólag azt óhajtják, hogy az önálló vámterület már az 1907. év végén létesítsék és az összes kül-államokkal, tehát Ausztriával is oly szerződések kötésére törekedjünk, melyekben mezőgazdasági és ipari érdekeink teljes mértékben megóvassanak.

Mága János nagyérdemű titkára a temesvári kamarának a házalási ügy törvényhozásáról terjesztett előhatározati javaslatot, mely szintén elfogadtatott.

Kulinyi Zsigmond, a szegedi kamara országos nevű titkára a kisipar fejlesztéséről terjesztett elő nagyérdemű tanulmányt, melynek szövegét a szegedi kereskedelmi- és iparkamara ülésének mai számunkban közölt értesítőjében hoztuk.

Beküldetett.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

A kolozsvári ipartestület tagjainak az a része, mely mind a két választásnál nagy többséggel győzelemre vitte jelöltjeinek névsorát, e hó 29-én értekezletet tartott. Ez értekezleten 79 iparos vett részt és hosszas vita után a következő egyhangú határozatot hozták:

1. Egy hat tagból álló küldöttséget küldenek ki Szvaesina Géza polgármester urhoz megtudandó: igaz-e az, hogy a június 18-iki választás megfélebbített és mely indokok alapján?

2. Ha a fellebbezés megtörtént és az iparhatóság a választást megsemmisíti, úgy egy harmadik választásba is bele mennek.

3. Ha a városi tanács, mint II-od fokú iparhatóság itélete szerint az új előjáróság nem tudja a testület ügyeit a törvényes követelményeknek megfelelően vezetni és ezért semmisítené meg a választást, e megsemmisítésbe csak akkor nyugosznak bele, ha a testület további vezetését maga az iparhatóság veszi kezébe és nem a régi előjáróság bízta meg, mert ez esetben újabb harcöt idéznének elő az ugynevezett kisiparosokkal szemben.

4. Hallgassa meg az iparhatóság a jelenlegi előjáróság tagjainak véleményét is, hogy mi okozta a szenvedélyes harcöt az ipartestület kebelében a régi és új előjáróság tagjai között s miért nem tudnak megegyezésre jutni.

5. Ha Tóth József jelenlegi elnök iparát nem folytatja, mert jogáról lemondott s így megválasztása törvényszerű nem volna, hajlandó egy másik elnök választásába belemenni, de nem, az egész előjáróság újráválasztásába.

6. Felkéri az iparhatóságot, hogy a fellebbezést olyképen intézze el, hogy a harcöt, a pártoskodás az iparosok között véget érjen.

7. Végre: ha az itt elősorolt kérésük, illetőleg megalapodásuk az iparhatóság által figyelembe nem vétetnek, úgy kénytelenek lesznek kérésükkel a Nagyméltóságú ipar- és kereskedelemügyi miniszter elé járulni.

Kolozsvárt, 1902. szept. 29-én.

Az értekezlet nevében:

Breda Ferencz,
értekezleti elnök.

Kenderessy Sándor,
értekezleti jegyző.

Közvetett uton, csak most kaptuk a fenti levelet, melyet érdekes tartalmánál fogva, érdemesnek tartunk a közlésre.

Azon lélekemelő eljárás, amit a győzedelmes párt a legyőzöttel szemben tanusít, például szolgálhat más ipartestületeknek is és fényesen igazolja, hogy a harcöt, amelyet a jó ügyhöz méltóan megvívta, nem volt személyes jellegű, hanem az elvek harca volt.

Azon határozat, amelyet a jó egyetértés érdekében hoztak, méltó azon férfiakhoz, akiknek mi bizalmunkat előlegeztük, s alkalmas arra, hogy az áldatlan harcöt, amely megbénította a testület működését, elsimuljon.

A győző fél elment azon határig, ameddig megaláztatása nélkül elmehetett, ezzel megegyezhetik a vesztes fél is.

Most már a hatóság tapintatosságától függ, hogy mindkét fél megegyezésére megoldja a kérdést, ami csak úgy fog sikerülni, ha a feleket kihallgatja és kölcsönösen elfogadható megegyezést hoz létre.

Ami Tóth József jelenlegi elnök megválasztását illeti, ebben nem mondhatunk határozott véleményt, mert nem tudjuk, hogy mikor és hogyan mondott le iparjogáról. Ha mint testületi tag mondott le iparáról és az alapszabályok nyújtotta azon kedvezményen élt, hogy a testületnek továbbra is tagja maradt, akkor megválasztása kifogás alá nem eshetik.

„A MI LAPUNK“ TÁRCZÁJA.

Bakay Nándor emlékezetére.

Irta: Lábdy Antal.

(Folyt.)

Hogy ezen fejlődő igényeknek eleget te-
hessen, 1862-ik évben a régi szegedi Marstér
nyugoti oldalán, egy gyárilag berendezett mű-
helyt építtetett, melyben számos munkásnak
adott foglalkozást.

Ugyanazon évben megnősült. A sors egy
kiváló szorgalmu művelt nővel áldotta meg,
a ki csakhamar tért hódított Szeged művelt
társaságában.

Nagy nyereség volt Bakay Nándorra az a
páratlan szorgalmú nő, ki megédesítette házas
életét, fokozta munkaerejét; a ki szívének min-
den dobbanásával, tiszta és nemes családi
élettel boldogította őt; ki osztályosa volt ama
nagy és megfeszítő munkának, mely a pezsgő
vérű férfit egyre előbbre hajtotta a nyüzsgő
agyában megfogamzott nagy tervek keresztül-
vitelére.

Ez a szelid lelkű, nagyműveltségű nő bi-
lincselte le Bakayt az ő kedves otthonában, a
hol józanéletű munkásságban talált szórakozást;
ezen lelkes társnak köszönhette a törekvő férfit,
hogy időt szentelhetett a hosszas tanulmány-
utra; melyen újabb ismereteket gyűjtve, gyárát
a legújabb találmányu korszerű eszközök és
gépek felszerelésével gazdagíthatta és azt az
igényeknek megfelelően berendezhette.

Bokros elfoglaltsága mellett is volt mindig
ideje, iparostársait az iparszabadság folytán
megváltozott ipari viszonyokba beoktatni, az ipar-
törvény tömkelegébe bevezetni, hogy azt meg-
ismerve, védekezzenek a kispárt elnyomó
tőke-hatalom ellen.

A már fentebb említett 1882-ik évben
megindított „*Alföldi Iparlap*“-ban ipari érde-
keket felölélő szakmunkákat hozott, irt az ipari
kiállítások előnyéről; azoknak az iparra kiható
hasznairól tartott felolvasásokat.

Ezen mozgalmával előkészítette az 1876.
évben megtartott szegedi országos kiállítást. Az
ő buzdítására kezdeményezte az akkori ipar-
társulat az 1876-ik évben megnyitott és fényes
erkölcsi és anyagi eredménnyel záródott or-
szágos kiállítást, mely Szeged városát hónapokig
ünnepi színben tartotta és az ország központ-
jává tette.

Ezen fényes sikernek köszönheti a szegedi
ipartestület a Templom-téri palotáját, mely-
nek homlokán aranybetűk hirdetik a „*Szegedi
Ipartestület*“ édes otthonát.

1878-ik évben az országgyűlési képviselők
megbízata lejárván, az ipartestület vezető
férfiai fölvetették a kérdést: „*Miért ne küldhetne
Szeged város egy a műveltség és tevékenység oly*

*magas fokán álló iparost képviselőnek, mint Bakay
Nándor*“? A lelkesedés-el fogadott határozatot tett
követte, — az ige testté lőn — és Bakay Nándor
az iparosok lelkes támogatása mellett, nagy szó-
többséggel az I. kerület képviselőjévé választá-
tott, Pulszky Ferencz ellenében.

Szeged iparossága ezen józan összműködé-
sével bebizonyította, hogy mily hatalmas rejlik
abban, ha az összetartozandóságban létező erőt
kihasználják, ha a közös érdekek eredményes meg-
ővése céljából mindnyájan együtt éreznek, ha
egyesült akarattal vállaltva törekcsenek célutatos
akaratok keresztülvitelére.

Bakay Nándor többször föl szólalt a Házban.
Ipari érdekeket felölélő beszédei mindig rokon-
szenvesen fogadtattak — hogy azonban nem
érhetett el eredményeket, annak egyszerű ma-
gyarázata az, hogy a 700,000 magyar iparos
érdekeit éppen úgy, mint most, akkor is csak
egy pár képviselő védte és védi az országház-
ban s még mindig kevesen vannak, akik velünk
éreznek, akik ismerik bajainkat, akik reá is mu-
tatnak az iparosok egyedüli mentő eszközére, a
közös vármterület megszüntetésére és az önrendel-
kezési jogunk biztosítására.

Nem csoda tehát, ha az iparosok ma is
mostoha gyermekei az országnak, akiknek soha
sem teljesülhet óhajtasuk, kiknek szavai pusztá-
ban hangzanak el.

Az a titáni harc, melyet Szeged város
minden évben küzdött a Tisza árjával, 1879.
évben is rajtunk ütött és ezuttal diadalmasko-
dott a gyenge emberi erő fölött.

Azon világrendítő elemi csapás, mely a helyte-
lenül keresztülvitt tiszaszabályozás folytán a jó-
létnek őrvendő, virágzó magyar várost a föld
szinéről elsőpörte, szorgalmas népét földönfutóvá
tette, Bakay gyárát is megsemmisítette.

Ő felsége, a legjobb király, a rémes lát-
ványon megindulva, könnyező szemekkel mondta
ki ekkor a feledhetlen, a megvalósuló ígét:
„*Szeged szebb lesz, mint volt.*“

Ezen művelet keresztülvitelére kiválasztott
kir. bizt. tanácsba Bakay is kineveztetett, hogy
gyakorlati tudását a város újjáalkotásánál érvé-
nyesíthesse.

Az akadályokat nem ismerő férfit az árvíz
levonulása után ismét üzembe hozta a gyárát,
képviselői és kir. bizt. tanácsosi állásánál fogva
újabb és nagyobb összeköttetést nyert, ennélfogva
gyárát 1881-ik évben nagyobb arányban
kibővítette, a legújabb műszaki vívmányokkal
újából felszerelve, számos munkást foglalkoztatott.

Ekkor azonban már erejét túlhaladó vállal-
kozásba ment. Az árvíz folytán ért nagy vesz-
teség, a drága építkezés, a nehéz pénzvviszonyok,
magas kamatláb, az óriási tőkét fölemésztő
gépek beszerzése forgalmi tőkét annyira meg-
apasztották, hogy csak nagy küzdelemmel és
erejének óriási megfeszítésével birt előre törni.

(Vége köv.)

Figyelembe. Több oldalról hallottuk, hogy *Szomory Béla* lapunk belmunkatársául nevezi magát. Ez nem felel meg a valóságnak, ő lapunkhoz egy sort sem irt és csak annyiban állottunk összeköttetésben vele, hogy lapunk mutatóvényszámainak *kihordásával* biztuk volt meg. Előfizetések elfogadására *nincs feljogosítva*.

Kérelem! Amennyiben egyik-másik iparos társunk eddig még nem kapott volna mutatóvényszámot „A Mi Lapunkból“, kérjük velünk címét tudatni, hogy megismertessük vele lapunkat.

H I R E K.

— A szegedi m. kir. áll. fa- és fémipari szakiskolától a következő sorokat kaptuk: „Iparosok szaktanfolyama. Az állami fa- és fémipari szakiskolánál, ugy mint a múlt években, most is október 1-én megnyitott az iparossegédek szakrajztanfolyama. E tanfolyamra jelentkezhetnek: asztalos, kárpitos, lakatos, szobrász, műfaragó, vésnők, czimfestő, szobafestősegédek és mesterek. Előadások és rajzgyakorlatok hétköznapokon este és vasárnap délelőtt tartatnak. A szobafestők és czimfestők téli munkaszünetük alatt mindennapos rajzgyakorlatban vehetnek részt és pedig a haladók reggel 8 órától délután 4 óráig, a kezdők pedig csak délutánonként. Jelentkezni lehet a szakiskola igazgatóságánál naponként d. u. 3—4 óráig s vasárnap délelőtt 8—12 óráig egész október hó 15-ig bezárólag. Fölhívja az igazgatóság mindazon iparosokat és iparos-segédeket, kik a tanfolyamban részt venni óhajtanak, hogy a jelzett napig jelentkezzenek, mert a később jövők esetleg helyszüke miatt felvehetők nem lesznek.“

— Az **ujpesti községi iparos-tanoncz leány-iskolának** ez évben már a 3-ik osztálya is megnyílik, melyben a felső ruhavarrás, a női divatárúság, különféle házi iparágak s a háztartás fognak taníttatni. Az első osztályban a rajzon kívül a szabászatra és fehérneművarrásra, a második osztályban tarka ruha szabásra és varrással ingyen oktattatnak a növendékek.

— A **pozsonyi kiállítást** 165,585 ember nézte meg s a kiállított tárgyak 57 pavillonban voltak elhelyezve. 975 kiállító részesült különféle kitüntetésben; a kiosztott tisztelet-díjak értéke 28,000 kor.

— **Iparkiállítás Zsolnán.** A kereskedelmi miniszter f. évi 5485. sz. a. kiáltásba helyezte az 1903. évben Zsolnán rendezendő iparkiállítás részére kért segély megadását. Együttal felhívta

az előkészítő bizottságot, hogy eszközölje ki a szomszédos Liptó, Árva, Turóc és Nyitra, eselleg pedig a távolabb eső néhány vármegyének a kiállításban való részvételét. A bizottság már meg is tette ez irányban a szükséges lépéseket s remélhető, hogy ezek a törvényhatóságok készséggel fogják támogatni a kiállítást. A kereskedelmi miniszter ezzel az intézkedéssel igazat adott azon felfogásnak, hogy a kiállítást nem a helyi viszonyok szűk keretében kell rendezni, hanem ki kell azt terjesztetni az érdekelt vidékre is.

— **A építő iparosok téli tanfolyamán** a budapesti m. kir. állami felső építő-ipariskolában a beiratások október 15-től 25-ig lesznek a köznapokon este 6 órától 7-ig, vasárnap pedig délelőtt 10 órától 12-ig. A tanfolyam négy téli félévre terjed s évenként november elejétől márczius végéig tart. A következő építési időszakokat a tanulók építkezéseknél gyakorlatban tartoznak töltetni. A tanfolyamot végzett tanulók a tanulmányaik befejezte után teljesített három évi gyakorlat igazolása mellett a kőmives, kőfaragó vagy ácsmesterséget önállóan gyakorolhatják s joguk van az építőmesteri vizsgálatra való jelentkezésre. Fölvételi föltételek az első évfolyamon: 1. Legalább is a 15. életév betöltése; egészséges és fejlett testi szervezet. A folyékonyan és helyesen olvasni, írni, számolni tudás, a rajzolás elemeiben való jártasság, a kőmives-, kőfaragó- vagy az ácsmesterségben való legalább egy évi gyakorlat. Bővebb fölvilágosítást ad az igazgatóság, Budapest, VII., Csömöri-ut 74. sz.

— **Sztrájkoló kőmivesek.** Bérharcz folyik ismét a munkaadók és munkások között a kőmives iparban. *Székesfehérvár* és *Nagyvárad* ról egyszerre vesszük hírét ezen eseménynek. A székesfehérváriak, ha igaz az, hogy három izgatató társuknak elboesájtása miatt hagyták el kenyeret nyújtó munkájukat, helytelenül cselekedtek, bárha az összetartozandóság eszméjének istápolása ellen szava senkinek sem lehet, de ennek illetén kifejezése csak a nyomornak nyitja meg utját a szakmányosok között. Nem szabad elhirtelenkedni cselekedeteinket, nehogy megbánunk kelljen azok következményeit. — A *nagyvárad* di sztrájk ugylátszik szünőben van, amennyiben maga a törvényhatóság igyekszik rendet hozni az egymást meg nem értők között. Tapintattal és igaz jóakarattal nem fog ez nehézségére válni. Kivánjuk, hogy ezen kérdés az érdekelt felek kölcsönös meglegedésére legyen megoldható.

— **A kisiparosok harcza** czim alatt Hentaller Lajos országgyűlési képviselő tollából érdekes cikket közöl a „Független Magyarország“, mely az önálló vámterület érdekében országszerte megindult iparos mozgalmakkal foglalkozik.

— **Budapesten** 300 paszományos munkás és 400 munkásnő beszüntette a munkát.

Az iparsó-forgalom egyszerűsítése. A pénzügyminiszter körrendeletet intézett az összes pénzügyi hatóságokhoz, melyben elrendeli, hogy az iparsót ezentul nem — mint eddig — nedves uton, hanem szárazon denaturálják, minek következtében tehát az ez irányban felmerült panaszok megszűnnek; továbbá, hogy az iparsót ezentul a fagyalt és jegeskávét készítésével foglalkozó iparosok részére is tetemesen olcsóbb, három százalékos minőségben szolgáltatassák ki. Végül, hogy az iparsó-forgalom általános megkönnyítése érdekében ezentul a használat, ámbár pénzügyi ellenőrzés alatt történjen, azonban az eddigi terhes intézkedés, melynek értelmében az iparsót mindig pénzügyi ellenzár alatt kellett tartani, ezentul megszűnjék.

— **Kocsigyárosaink figyelmébe!** Konstantinápolyban jó áron fizetik a kocsikat. A hazai kocsiipar elég fejlett arra, hogy kivitelre is dolgozzék. A versenyt könnyen felvehetnék ottan, ha képes árjegyzékeket küldenének a kereskedelmi muzeum képviselőségének.

— **Érdekes és a nemzetközi kereskedelemre nézve igen fontos eszmével** foglalkoznak az egyiptomi kereskedelmi társaságok, ugyanis egy nemzetközi kereskedelmi kamara létesítését tervezik, amelynek feladatai közé tartozna egyebek között mindennemű vám és tarifaugy is.

— **Ólom és a mázag árak október hóra.** A lágy ólom 100 kilónként 31 kor., zöld mázag darabos 36 kor., ugyanez por 37 kor., vörös, szitált 37 kor.

— **Kiviteli cézeink figyelmébe.** Mint a „Kereskedelmi Muzeum“ közli, Piskó Gyula osztrák-magyar konzul közelebb nagyobb külföldi tanulmányuttra készül azon célból, hogy a tengerentuli kereskedelmi viszonyokat tanulmányozza. A célból, hogy kiviteli cézeinknek a kivitel fejlesztése körüli óhajaikat meghallgassa, a budapesti kereskedelmi és iparkamarában e hó 9-én kezdődőleg értekezletet tart.

— **Franciaországban, Lillében** iparkiállítás tartatik, amelyben különösen a mérnöki tudomány csodálatotkeltő alkotásai emelkednek ki. E kiállítás megérdemli, hogy a hazai gépészettel foglalkozó cézeink megtekintsék.

— **Kitüntetett iparos.** Kalmár Zs. utóda h.-m.-vásárhelyi rostagyártó cég az első díjat, aranyérmét és két mellékdíjat nyert a pozsonyi kiállításon.

— **A zürichi kiállítás.** Lapunk 1. számában hirt adtunk arról, hogy a zürichi ipar egyesület iparkiállítást tervez. E kiállításról most ugy értesülünk, hogy az valami magánvállalkozás akar lenni. Figyelmeztetjük tehát t. olvasóinkat, hogy jó lesz tartózkodni az abban való részvételtől addig, míg meg nem győződnek afelől, hogy azt az ottani erre hivatott erkölcsi tényezők rendezik.

— **Kivitelre dolgozó iparosaink figyelmébe.** Délafrikában három oly magyar kereskedelmi ügynökség van, amely kizárólag magyar ipari készítmények közvetítésével foglalkozik. Ezek egyike névszerint Demeter István hazánkfia, aki a hozzáforduló magyar iparosoknak készséggel nyújt minden irányban felvilágosítást s a ki a mi kereskedelemügyi miniszterünk hivatalos közegének felügyelete alatt működik. A fontosabb beviteli cikkek közül kiemeljük a következőket: fém- és vasárúk, gazdasági eszközök, ruházati cikkek, bőr és bőrárúk, nyerges- és cipőárúk, faárúk és butorok, szappan-, gyertya- és gyapjuárúk, papír és nyomtatványok, járművek, játék- és sportcikkék.

— **A tisztességtelen ügynökökről.** A konzuli jelentésekből olvassuk, hogy Szalonikiban egy ottani ügynök „magyar kiviteli cégnek“ tünteti fel magát s mint ilyen ajánlja fel szolgálatait. Az illető azonban teljesen vagyon-talan, sőt a rábizott árakkal saját számlájára csinál tisztességtelen üzletet, magyarán: el-sikkasztja azokat. Minthogy Szalonikival több hazai iparos van üzleti összeköttetésben, óvatosságra intjük őket. Ajánlatos lesz az ajánlkozó ügynökök felől előbb tájékozást szerezni. Elég kár, hogy az ilyenek neve nem hozatik nyilvánosságra!

— **A világ egy évi pamuttermelése.** Egész földünkön az 1900. évben 16 millió 245 ezer bál, vagyis 3249 millió kilogramm pamut termett. Ha a nyers pamutnak kész iparcikké való földolgozását kilónként csak 2 koronára becsüljük is, mi némely iparcikknél bátran tehető ennek kétszeresére is, fogalmat nyerhetünk afelől, hogy csak ezen egy ipartermény is mily nagy áldást áraszt a munkája után élő emberiségre! Bizony ideje volna hazánkban is nagyobb gondot fordítani az ipartermények termelésére. Hisz a mi áldott országunknak éghajlata és talajviszonya a pamuttermelésre is alkalmas volna, sőt nagy haszonnal járna nem csak azért, mert földolgozása számtalan munkásnak adna kenyeret, hanem azért is, mert sikerrel lehetne vele hazánk déli vidékeinek homokos talaját megkötni.

— **Ausztráliában** immár hét év óta rombol a szárazság, amely nemcsak a terményekben, hanem az állatokban is emberileg ki nem számítható károkat okozott. A juhoknak felénél több elhullott s bizonyára ez okozza a gyapju és gyapjuáru rohamos áremelkedését.

— **A mezőgazdasági gépekből** nagy a kereslet Szófiában. Az idej jó termés következtében az összes raktárakon levő készletek elkeltek. Nagy a kereslet különösen rosták és hármás ekékben. Minthogy Szófiában az e nemű cikkeket legnagyobb részben hazánk fedezi, felhívjuk érdekelt iparosainkat, hogy a tavaszi szükségletekről jó előre gondoskodjanak.

— **Kender-termelő és kötél-verőinket** érdekelheti, hogy ujabban Patraszban emelkedőben van ezen áruk bevitel.

— **A bőr diszműaruknak** Törökországban, a **butoriparnak** Columbiában van nagy kelendősége, utóbbiból a magyar bevétel emelkedőben van.

— **Az amerikai gyárosok leleményessége.** A gyárosok gyártmányaikból uszó kiállítást rendeznek s erre a célra egy nagy hajót rendeznek be, amely más világrészekbe utaznék s utközben a nagyobb kikötővárosokba kötne ki. Semmi sem új a nap alatt. Sőt e téren már mi is megelőztük az élelmes yankékat ezen a téren. Igaz, hogy nekik van mit mutatni, sőt tultermelésük folytán rá is vannak kényszerítve arra, hogy fölsőleges ipartermelésüknek más világrészekben szerezzenek piacot. Ha jól emlékszünk, ezelőtt 15 évvel, az akkori kereskedelmi államtitkár, Matlekovits Sándor a magyar ipartermékek bemutatására tervezett és indított utnak egy ilyen uszó kiállítást, megelőzve vele a magyar ipart csekélyke 100 évvel. Istenem, milyen is az elméleti iparpártolás!

— **Védjegyek Bulgáriában.** Különbéféle jelentések arra figyelmeztetnek bennünket, hogy bulgár kereskedők sűrűn lajstromoztatnak saját nevükre idegen védjegyeket és azután az eredeti védjegy alatt érkező idegen áruk ellen „védjegybitorlás“ czimén beviteli tilalmat eszközölnek ki. Czégeink ezen a bajon csak úgy segíthetnek, ha a védjegyeiket maguk lajstromoztatják Bulgáriában.

■ Kérjük lapunk vidéki megrendelőit, hogy az előfizetési díjakat — ha ezt még nem tették volna — beküldeni sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz: *Szeged, Kárász-utca 7. sz.* ■

Vállalatok és árlejtések.

Allandóan figyelemmel kísérjük hazai kivitelünket, nemcsak kizárólag a mives iparra vonatkozókat, hanem mivel hazánk iparosainak egy része ipara mellett gazdasággal is foglalkozik, az ipar-gazdaságunkat és a háziipart érdeklőket is rövid kivonatban közölni fogjuk. Ez által nem célunk iparosainkat külföldi hódításokra s a hazai piacok elhanyagolására ösztönözni, mert addig, míg a hazai piac a külföldé, legfőbb törekvésünknek oda kell irányulnia, hogy azt magunknak visszahódítsuk. Ezt nemcsak hazánk iránti kötelességünk, hanem saját jól felfogott anyagi érdekeink is parancsolják. Sokkal könnyebb hazai piacainkat meghódítani, mint a külföldit, mert a mi piacaink szükségleteit ismerjük s itt áruinkat kevesebb költséggel értékesíthetjük. De tény, hogy minden országnak, minden nemzetnek meg vannak a maga fölsőleges, különleges termelvényei, amelyeknek az ország határain kívül való értékesítése válik

szükségessé, azért hasznos szolgálatot vélünk teljesíteni ezen közleményeinkkel.

Érdeklődőknek szivesen szolgálunk díjmentesen bővebb felvilágosítással, ha ezért hozzánk fordulnak.

Az e rovatban közölt ajánlati versenyekről — melyek érdekelhetik gazdasággal is foglalkozó iparos, valamint kereskedő olvasóinkat is — bővebb felvilágosítással kézséggel szolgálunk, ha a kérdésekhez a megfelelő válasz-bélyeg van csatolva.

* * *

A balassa-gyarmati kir. törvényszék elnökéhez az 1903., 1904. és 1905. évekre szükséges évi 800 csomó stearin gyertya és évi 365 bécsi font fagygyu-gyertya beszerzésének biztosítására; bánatpénz 100 korona. Határidő: *foljó évi okt. 27.*

A nagyenyedi kir. orsz. fegyintézet igazgatóságához az alkalmazott fegyőri személyzet és a fegyenczek részére 1903. évre szükséges lábbeliek előállításához beszerzendő bőrneműekre; bánatpénz 10%. Határidő: *foljó évi okt. 21.*

A klosterneuburgi utász szertár parancsnokságához az 1903. évben szükséges anyagok, mint fekete lemez, különféle vas, bőrneműek és kender szállításának biztosítására; bánatpénz 5%. Határidő: *foljó évi okt. 27.*

A pécsi kir. ítélőtábla elnöki irodájához a kapus, ajtónálló és 4 hivatalszolga egyenruhája szállításának biztosítására; bánatpénz 60 korona. Határidő: *foljó évi okt. 18.*

A trencsénvármegyei m. kir. államépítészeti hivatalhoz a Trencsén vármegye törvh. közutjaira szükséges fedanyag szállításának biztosítására; bánatpénz 5%. Határidő: *foljó évi október 21.*

Ugyanoda a trencsén-makói róm. kath. templom és paplakon teljesítendő helyreállítási munkák biztosítására; bánatpénz 5%. Határidő: *foljó évi okt. 16.*

A nagybányai m. kir. bányagazgatóságához 1903. évben szükséges következő anyagok szállításának biztosítására: repczeolaj, kőolaj, kenőanyag, zsiradék-anyag, pamutfonál, kenderáru, szövöttárúk, szegek, higany és horgany, öntöttvas-árúk és papirneműek; bánatpénz 5%. Határidő: *foljó évi okt. 20.*

A veszprémi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a bakony-nanai róm. kath. templom és paplak helyreállítására; bánatpénz 5%. Határidő: *foljó évi okt. 20.*

A magy. kir. államvasutak igazgatóságához 30% aczállal kevert vasszektuskók eladásának biztosítására; bánatpénz 5%. Határidő: *foljó évi okt. 20.*

A sóvári m. kir. bányahivatalhoz az 1903. évben szükséges következő anyagok szállításának biztosítására és pedig: gabonaneműek és takarmányfélék, kenő- és géptisztító anyagok, fűrés-

árak, bőrneműek és építőanyagok; bánatpénz 10%. Határidő: *folyó évi nov. 18.*

A nagybecskereki m. kir. államépítészeti hivatalhoz Nagybecskereken a Zápolya-utcában létesítendő járda-munkálatokra; előirányzat 2091 kor 73 fill. Határidő: *folyó évi okt. 20.*

Az aranyos-maróthi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a körmöczbányai állami csipkeverő iskola helyreállítására; előirányzat 2857-73 korona; bánatpénz 5%. Határidő: *folyó évi okt. 30.*

Az aradi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a nagykamarási telepes községben épített iskola berendezésének beszerzésére; előirányzat 3103-20 kor.; bánatpénz 5%. Határidő: *folyó évi okt. 20.*

A szerb posta- és távirtdaigazgatóságánál szóbeli árlejtés 1000 drb bádóg levélposta szekrény, 1000 drb bőrtáska kettős zárral, miután egy 2000 drb közönséges bőrtáska, 1000 drb helyi-bélyegző kelettel, 1000 drb ugyanaz ajánlott levelek számára, 1000 drb tizedes mérleg 3 kg.-nyi súlyig, 1000 drb posta-trombita zsinórral, 1000 drb festék-láda és 1000 üveg bélyegzőfesték 150 g. Óvadék külföldiek számára 20%. Határidő: *folyó évi okt. 17.*

Spanyolország. A Direccion General de Correos y Telegrafos (távirtdaigazgatósághoz) Madridban 45 t. vas- és 16 t. silicium bronz-sodrony szállítása iránt, 3, illetve 4 mm átmérővel távirtdai és telefon vonalak számára; óvadék 5%. Határidő: *folyó évi okt. 24.*

Hasznos tudnivalók.

(Ezen rovat alatt állandóan közölni fogunk a gyakorlati életben előforduló hasznos tudni valókat, hogy azokat adandó alkalomakkor t. olvasóink értékesíthessék).

Az aczélnek és vasnak fénylő fekete felülettel való ellátása. A vas és aczél fénylő fekete felülettel látható el, ha azt finom ecset segítségével terpentinnel elfőzött kén keverékével vonjuk be. A terpentint elpárologván, a vas- és aczél tárgyak felületén egy finom kénréteg marad vissza, mely egyesül a vassal vagy aczélal, mihelyt a nevezett tárgyak spiritalámpa felett a kellő ideig melegítetnek. Ezen máz a fémeken tökéletes védő réteget képez és igen tartós.

Aranyozott tárgyak tisztítása. Az aranyozott tárgyak szappanos vízzel, vagy ammóniakkal megáztatott ruhával tisztítandók meg; ez utóbbi esetben azonban a tárgyat vízzel gyorsan le kell öblíteni. A füst által beszennyezett tárgyakat pálinkával tisztítjuk meg.

A beretva élesztése. Finoman preparált smirgelt zsírral és viasszal bensőleg összekeverünk, s ezen pástaszert kenővel az élesztő szíjjal vékonyan bekenjük. Az élesztendő beretvát az így bevont szíjon gyenge simítónyomással, igen gyorsan megélesíthetjük.

Bőr- és fémkitt. Közönséges enyv egyenlő mennyiségű meleg vízzel 24 óráig áztatandó, s

az így készült ragasztóval a bőr bekenve, a durva felületű fémhez préselendő. Megelőzőleg a bőrt azonban 8 rész vízben kiáztatott 1 rész tölgyfagubacs levéllel kell jól bedörzsölni.

Chinai ragasztó. (Porcellán, kő, borostyán stb.-hez.) 54 rész égetett mész, 6 rész timsó és 4 rész friss vér gyorsan összegyurva. Csak friss állapotban használható.

Mázoló ecsetek felpuhítása. Mennyi boszuságot okoz az embernek, ha egy „pemzli“ t akar használni, s mikor nagy nehezen megtalálja azt valamely félreeső zugban, azt veszi észre, hogy az „özönvíz se mossa le róla“ a beszáradt festéket. Pedig nincs egyszerűbb valami, mint egy kőkeménynyé száradt ecsetet felpuhítani! Egy lapos tányérba öntsünk egy kis terpentín-olajat és gyujtsuk azt meg. Miután vagy egy percig égni hagyjuk, míg forró lett, oltuk el a lángot, s belemártva az ecsetet, ujjunkkal dörzsöljük jól szét. Ily módon a legesőkönnyűbb pemzliből is vajpuha ecsetet csinálhatunk rövid pár perc alatt.

Országos vásárok.

(Október 15—31-ig.)

- 15-én: Jász-Alsó-Szt.-György, Bártfa, Berecel, Buttyán (Temesm.), Csatád, Csech, Dicső-Szt.-Márton, Edelény (Borsódm.), Elek, Fehértéplom, Kercseliget (Somogyom.), Kiszetó, Kőbölkut (Esztergom.), Lacsháza (Kunság), Muraszombat, Nagy-Ilonda (Szolnokm.), Nagy-Kanizsa, Nagy-Mihály, Ó- és Uj-Pankota, Parajd, Poprád, Rum (Vasm.), Sárkeresztur (Fehérm.), Sellye (Baranyam.), Somogyvár, Ujfalu, Uj-Pest, Vásárut (Pozsonym.), Zichfalva (Torontálm.).
- 16-án: Szerb és Német-Csanád, Csik-Karczfalva, Dluha (Arvam.), Erked, Halmágy, N.-Szt.-Miklós, Mehádia, Nagy-Dorogh, Nagy-Enyed, Neczpál (Turóczenyge), Pinkafő (Vasm.) Vittencz.
- 17-én: Bodzásujlak.
- 18-án: Börzsöny (Hontm.), Dévény (Pozsonym.), Dévény (Nógrádm.), Kis-Kőrös (Pestm.) Körmen, Mura-Vid, Nemesztó, Uj-Arad Vári (Bereg.), Vidovecz, (Zalam.).
- 19-én: Magyar-Igen, Ocsa, Perbete (Komáromm.)
- 20-án: Baracska, Bonyha, Egyed, Gattaja, Kamjonka (Szepesm.), Mucsi (Tolnam.), Rác-Kozár (Baranyam.), Rima-Szombat, Vaál (Fehérm.), Várhely (Hunyadm.).
- 21-én: Bonczhida, Hunfalu.
- 23-án: Dalbósech (Krassóm.), Pivnicza.
- 24-én: Borzás, Csene (Torontálm.), Fazékfalva, Fényszaru, Fűzesgyarmat, Heves, Kis-Czell (Vasm.), Nagy-Forencz, Nemes-Vid, Ó-Sinka.
- 25-én: Ada, Buza, Dolha, Jablonka, Jánoshida (J.-N.-Kun-Szolnokm.), Jankovác, Jász-Dósa, Nagy-Szt.-Miklós-Német-Nagy-Szt.-Miklós (Torontálm.).
- 26-án: Alsózell, Baán (Trencsénm.), Bács (Bácsm.), Bavaniste (Temesm.), Békéscsaba, Berzova, Erdőszent-György, Felsősurány, Felsővadász, Gyarmata, Jakabfalva (Küküllóm.), Kis-Szeben, Klenocz (Gömörm.), Mura-Szerdahely (Zalam.), Nagy-Kőrös, Nagy-Kunmadaras, Répce-Szt.-György, Román-Kécsa (Torontálmegye), Sás-Mező, Valjemare, (Krassó-Szörénym.), Viszló, Vörösmart.
- 27-én: Homoród-Okland, Nagy-Megyer, Tokaj.
- 28-án: Alsóendva, Csenger, Erdő-Bénye, Felső-Perrócz, Javor, Istvádi, Kaposcsa, Korpona, Mándok (Szabolcsm.), Mónsa, Mura-Petrócz (Vasm.), Nagyszombat, Párkány (Esztergom.), Pörgőlin (Vasm.), Sarkad, Uj-Peár, Zala-Egerszeg.

29-én: Acsa, Tapolcz, Ujvidék.
30-án: Borgóprund, Dálya, Déva, Kékes, Német-Ujvár, Osgyán (Gömörm.)
31-én: Apáti (Zemplénm.), Csesztreg, Gyergyó-Aljfalú, Villány

Pótvásár. Baranya vármegye területéhez tartozó Baán községben a f. évi szeptember hó 22-ére esett, de elmaradt országos vásár helyett f. évi október hó 13-án pótvásár tartatik.

Szerkesztői üzenetek.

W. A. N.-Szentmiklós utánna jártunk a dolognak. Hiteles „Internationales Au-kunfts-bureau“ ezt írja arról a híres újságiról. „A-t a bizonyos Gerőt „Gelb“-nek hívták az előtt; valami „Weisz“-al volt compániában, míg nem a rendőrséggel jött összeütközésbe s ő, valamint társa csak nehezen szabadult ki a vizsgálati fogásból. Azért lett Gerővé, hogy rá ne ismerjenek a könnyen hívó emberek. Terjedelmes értesítőjét az általunk titokban tartott tudatkozó intézet így fejezi be: „Ennél fogva leghatározottabban óva intjük, azzal semmi néven nevezhető üzleti összeköttetésbe lépni.“ Ha ennek közlésével önnek szolgálatot tehetünk, akkor örvendünk a lékünk kölcsönzött bizalomnak. Kötődésnyét köszönettel vettük s lásson utánna, hogy minél több híveket toborozon a régi és új gárdából. Üdvözléssel. Ft. Hoffmann szeminariumi tanár urnak **Temesvár.** Köszönjük szives támogatását a felebaráti szeretet gyakorlatára körül kifejtteni óhajtott törekvésünkben. Jól esik tapasztalunk, ha eddig elé várakozásaink még meg nem valósulhattak is, miszerint Főtisztelendő ural is szaporodott oszlopok támogatóiuk tábora. — **Paral Bpest.** Pecsés közleményei olvasóink körében örömmel fogadjatnak; kérjük minél sürűbben sorait. — **Forst Mihály** iparszerszámok kereskedő Budapesten. Hirdetésében „prágai reszelőket“ és egyéb külföldi cikkeket ajánl, sajnáljuk, hogy óhaját nem teljesíthetjük, mert mi csak oly külföldi iparcikkeket ajánlunk, melyek hazánkban **egyéltalán nem** készíttetnek. — **Csendes József M.-cs.** Az a czég eléggé tisztességes, ha oda teszi, hogy „Morvaország“; ha önnek mindegy, hogy hazai vagy külföldi iparcikkeket szerez-e be, akkor kár volt hozzánk tanácsért fordulni. Mi — arról biztosítjuk — szivesben fizetünk **ugyanazon áruért** vala-

mivel többet a versenyáránál, ha biztosan meg vagyunk győződve róla, hogy azt hazai munkás-kezek készítették. **Meszlényi Gyula** püspök ur ő mélt. Szatmár. Köszönettel vettük becses előfizetését és a lapnak pontos megküldése iránt intézkedtünk. — **Sz. P. helyben.** Lapunk életre hívása körül nem kérünk és nem várunk elismerést, habár nem tagadjuk, hogy jól esik hallani, ha irányunkkal megelégedettek iparostársaink. Vogel Ede ur azonban lapunkkal nincs egyéb összefüggésben mint ön, sőt még annyiban sem, mivel még eddig nem is előfizetünk. — **Robelly Thaisz Fanny** Ó-nagyságra Nagybánya. Köszönettel megkaptuk. Jó akaratát kérjük érvényesíteni nagybecsű köreibben is. Iparérdekű közleményeit hálásan fogadjuk. — **Klein Gyula** Ózd. Kérjük lapunkat iparosok körében megismertetni. Üdvözléssel. **Ipartestület Veszprém.** Reméljük, hogy megérkezett küldeményünk. Sajnáljuk, hogy többel nem szolgálhattunk. Códáljuk, hogy hideg szél fúj afelől. Üdvözléssel. — **Magyar-munka kisiparosok lapja Budapest.** Nem tartunk igényt a lapra; csereviszonyba nem lépünk vele. A lapot visszautasítottuk, használja fel előfizetői köteles példányát. — **Fogl János Vörösmart.** Értelmes iparosaink hasonlóan ítélkeznek a „Magyar-Munka“ és „A Mi Lapunk“ felett; bizonyára lesznek ott még többek, kik a jó iránt érzékkel bírnak. Üdvözléssel. — **Magyar Úveg- és Agyagipar“ Bpest.** Szivesen lépünk csereviszonyba. Lapunk 1-2-ik számát megküldtük. — **Kath. legényegylet Privigyé.** Elment. **Zentai általános takar.** A levelezőlap csak tévesen került a lapba; az előfizetést megkaptuk. — **Hubbán László Makó.** Rendben van. — **Stefanovits János Vágújhely.** Alkalmadtánra kérjük szives tudósításait. **Csonka Károly Dunapentele.** Megérkezett. **Gáll Ferencz Kákova.** Ritka holló Krassóban a magyar, annál szivesebben látjuk őnt sorainkban. — **Könyves László Vác.** Ha vannak ott még többek, akikre számitani lehetne, kérjük azoknak czimeit; üdvözléssel. **Sipos András M.-Pécska.** Sokan vannak, de eddig mégis kevesen jeleutkeztek; számitunk önre. — **Matutsek József Kolozsvár.** Köszönjük. Ha nem válnék terhére, kérjük lapunk iránt nagybecsű körében érdeklődni; üdvözléssel. — **Csokonai Vitéz Mihály.** Csak ma vehettük elő b. küldeményét s ha ideje engedé, köszönettel vesszük b. támogatását. — **Marczali ipartestület.** Levél ment. Üdvözléssel.

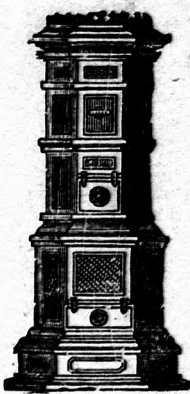
Munkaközvetítés.

Munkakereslet és kínálat 1902. évi október hó 9-ig.

	Kereslet	Kínálat		Kereslet	Kínálat		Kereslet	Kínálat
Arany- és ezüstműves	1	3	Gőzkazán- és felszerelés-kész.,			Kötélgyártó	5	4
Asztalos	114	447	kazánkovács	1	64	Kőműves	15	207
Acs	10	90	Hangszerkészítő	—	1	Könyvkötő	7	43
Agyémű- és kőtszerkészítő	1	—	Hentes	5	112	Lakatos	19	366
Bádogos	5	152	Kalapos	—	8	Mázoló	3	68
Bőrdiszárúkészítő	—	—	Kádár	49	19	Mechanikus	2	64
Czipész	131	114	Kályharakó, kályhacsináló	8	6	Mészáros	2	52
Czukrász, mézeskalácsos	2	15	Kárpitos	41	33	Selyem- és kelmefestő	2	2
Esztergályos (famunkára)	24	31	Kefekötő és fésűs	7	7	Óras	3	9
Fém- és vassztergályos	4	94	Kéményseprő	2	23	Pala- és cserépfedő	—	11
Fém- és vasöntő	3	61	Kerékgyártó	36	43	Paszománykészítő	—	1
Fémkőszűrő, csiszoló	5	11	Keztyűs- és sérvkötő-készítő	—	3	Pék	1	38
Fodrász	15	124	Kocsifényező	20	15	Rézkovács	2	26
Fonó- és szövőség	4	2	Kosárfonó	3	2	Szobafestő	—	73
Fafaragó	12	24	Kovács, késkovács, szerszám-	20	321	Szűcs	4	9
Gáz- és vízvezeték-szerelő	—	26	készítő, reszelővágó	29	30	Szabó (lérfi és női)	245	261
Gépgyártó, géplakatos	2	348	Kőfaragó	29	30	Szajgyártó, bőröndös	6	39
Gépszíjkészítő	—	1	Kőtszövő, kötősegéd	—	3	Timár, varga, bőrfestő	2	4

A munkaközvetítés ingyenes, megkeresésekhez azonban válaszbélyeg csatolandó.

KERÉKES MIHÁLY



kályha- és agyagárúkészítő
Békés-Csaba, Vasut-utca, Nádor-szálloda mellett.

Cserépkályhám a legjobb tűzálló agyagból készülnek és azoknak úgy jósa, mint tisztaságaért mindenkor kezeskedem. Megrendelés útján bármily színben és kivitelben készítik. — Raktáron tartok:

takaréktűzhelyeket, fürdőkádakat,
falburkolatokat,
épület-diszeket, kerti diszeket és vázákat,
továbbá elvállalom régi kályhák átrakását és tisztítását is; ugyszintén e szakba vágó minden munkát pontosan és jutányosan eszközölök. 59-5-2

Nagy Pál

szobafestő, mázoló és czimfestő
Szegeden,
Tisza Lajos-körút és Korona-utca sarok.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, u. m.:

szobafestést, mázolást,
czég- és czimer-festést, családi
czimereket, épületek, kastélyok
és templomok festését és aranyozását

a mai kor igényeinek teljesen
megfelelőleg. 83-8-3

PARAL PÁL

hentesárú- és hűskülönlegességek üzlete
Szegeden, Kelemen-utca,
az „Európa-Szálloda” átellenében. Telefon 128. sz.

Vegyes feivágottak nagy választékban.
Valódi kassai, prágai és szegedi
sonkák dús raktára.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan
eszközöltetnek. 7-8-3

Koch Béla Szeged

épületfa- és asztalos-árúk raktára
Kossuth Lajos-sugárút 22. sz.

Ajánlja kellő figyelemmel osztályozott I. rendű fenyő- és keményfa asztalos-árúkat a n. é. faiparosok b. figyelmébe, u. m.: szurkos- és veres-fenyőfa, gőzölt és gőzletlen bükk-, jávor-, tölgy-, hárs- és kőrisfa minden vastagsági méretben a legjutányosabb árak mellett helyben vasut- vagy gőzhajó-állomáshoz bérmentve szállítva.

Nagy raktár belföldi és porosz szalon kőszénből, valamint kiváló minőségű légszusz-pírszénből, cement- és mészeladás kicsinyben és nagyban. 11-3-3

Bokor Izsó

ékszerész Szegeden, Kelemen-utca 7. szám.

Ajánlja raktárát mindennemű arany-, ezüst-, ékszerárú és órákban. — Vesz és becserél régi aranyat, ezüstöt és ékszereket a legmagasabb árak mellett. Saját műhelyemben javítások a legjutányosabban, pontosan és gyorsan eszközöltetnek. 84-8-3

Ügynökök

52-3-3

magas jutalékkal felvétetnek.

Képes lap- és papírneműraktár.

WEISZ ARNOLD,

Budapest, VII., Dob-utca 84. sz. a.

„Viola“-Crème

(fehér v. rózsaszinben)

használata mellett

májfoltok,

szeplők és pörsenések

néhány nap mulva eltűnnek.

Egyedüli készítője:

Gerle Jenő

gyógyszertára

a „Kigyóhoz”

Szegeden, 21-81-3

Klauzál-tér, Kiss D.-féle ház.

Olvassuk!

Fontos!

Eladás nagyban és kicsinyben.

Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdasági cikkek!

KIZÁRÓLAG HAZAI GYÁRTMÁNYU

legszoilidabb kivitelű kefeárúk a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Ifj. VAJDA SÁMUEL

kefeárugyár nagybani raktárában

SZEGEDEN, Vár-utca 1. szám.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen utánvét mellett eszközöltetnek.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Árjegyzék
kivánatra

ingyen és
bérmentve.

Pályf Testvérek

vasöntöde és gépgyára

Szegeden, Kálvária-utca.

Gyárt:

1-8-3

Borsajtókat.

Felvonó darut.

ELVÁLLAL:

Gépjavitásokat, új gépek és géprészek, vasöntvények készítését. Szij- és fogaskerekek, tengők, csapágyak, gőzmalom-, téglagyár- és kendergyár berendezéseket.

Hegedűs Béla
felsővárosi temetkezési vállalata.

Temetkezéseket a legolcsóbb
árban elvállal

Hegedűs Béla

4-8-8 Szeged, Szent-György-tér 1. sz.

KUNITZER JENŐ
ortopéd és különlegességi cipész-üzlete
SZEGEDEN, Kossuth Lajos-sugárút,

szemben a Csikós-féle sörcsarnokkal.

Kitűnő munkámmal a legkényesebb igénye-
ket is legjobban kielégítem. Erzékeny lábak-
nál felette nagy gondot fordítok.

Gyors, pontos, gondos és olcsó munkát
ígérve, kérem becses rendeléseit. 60-13-2

Minden háztartásban nélkülözhetlen

A SZEVEDI KÉPES SZAKÁCSKÖNYV

6 színnyomattal és 120-nál több finom fametszettel.

Ára kőve 4 korona.

4-ik új bővített kiadás.

Kapható: **TRAUB B. és TÁRSÁNÁL**

SZEGEDEN.

Traub B. és Társa, Szegeden

ajánlja korszerűen és gözerőre berendezett

könyvnyomdáját, ♦♦♦♦♦

♦♦ könyvnyomdai műintézet és díszkönyvkötészetét

minden e szakba vágó munkák, u. m.: ipartestületi vagy egyesületi alap-
szabályok, meghívók és egyéb szükségleti nyomtatványok; részvények, betét-
könyvek; levélpapírok, számlák és levélborítékok minden alak és minőségben,
árjegyzékek, címekártyák és névjegyek szállítására. **Munka- és iparostanonc-
iskolai ellenőrzési könyvek, valamint tanonczszerződések és tanoncz-
bizonyítványok, költségjegyzékek és egyéb kezelési nyomtatványokból nagy
raktárt tartunk és azokat kitűnő kivitelben, a megrendelések beérkeztekor
azonnal, a legolcsóbb áron szállítjuk.** — Kívánatra minták és árakkal
készszégesen szolgálunk. — Kérjük szükség esetében cégünkhez fordulni.

16-3-3

Tisztelettel

Traub B. és Társa, Szeged.

Rápolti, Kun és Tóth

műszövk,

valódi lenárúk, finom kamuka asztal-

neműek, jaquard-mintás és

nyüstös-árúk s a székely házi sző-

vött cikkek készítői

Székely-Udvarhelyen.

Alföldi képviselte:

BABÓS ELEK kötszővőnél

Szegeden.

23-18-3

**ELSŐ SZEVEDI
HARISNYAKÖTŐGYÁR.**

Babós Elek

kötszővő-gyára Szegeden.

Nagy raktár

minden e szakmába vágó cikkekben.

Egyedüli beszerzési forrás
saját készítésű egész vékony
kötött harisnyákban.

Elvállal fejteléseket, még a vékony
szővőtteket is, 25—50 krig.

Staffner S.

művésnök- és ruggyanta bélyegző-készítő

Szegeden,

Oroszlán- és Kárász-utczákban.

Ajánlja ár- és kivitelben versenyképes ipar-
telepét az igen t. iparos-társainak, ipartestüle-
teknek, társulatoknak, egyleteknek, kereske-
dőknek és mindenkinek legmelegebben. Készít:
mindennemű pecsétnyomókat, ruggyantabélyeg-
zőket és hordó-pecsétnyomókat; monogrammo-
kat arany, ezüst vagy ércben. Zászló-szegeket
a legegyszerűbbektől a legdiszesebb kivitelben,
vésett vagy öntött czimtblákat, kelet-bélyegző-
ket, sablonokat s minden e szakba vágó egyéb
cikket a legutányosabb áron s legjobb kivi-
telben a lehető leggyorsabban.

Vidéki megrendelések pontosan
eszközöltetnek. 55-10-2

Glöckner József

az Alföld egyedüli legjobban berendezett

VEGYI TISZTÍTÓ és

MŰFESTŐ GYÁRA

férfi, női és gyermekruhák, végáruk és
csipkefüggönyök számára.

Főüzletek SZEGEDEN:

Iskola-utca 27—28. saját ház.

. . . Kárász-utczán a Profétának által.

Bástya-utca a Stefániával szembe. . .

Flóközletek:

Temesvár: belváros Jenő herczeg-utca.

Ujvidék: Futtaki-utca.

Szentes: Kossuth-utca.

Vegyi tisztító-telep: Szegeden, a Kálvária-uton.

52-5-3

„Mercur”
gyujtó



„Mercur”
gyujtó

forgalomból 3%

az elaggott és munkaképtelen kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak
részére építendő „**Baross**” menhely javára.

!! Követelni mindenütt !!

3-3-3

Sajat gyártmányu
PAPLANOK, MATRACZOK,
 valamint szőnyegek, függönyök, vas-
 bútorok és gyermek-kocsik legdísze-
 sebb kivitelig, gyári árban kaphatók
özv. Reiser Fülöp-nél
 Szegeden. 6-5-3

Első erdélyi görléczgyár
WEINRICH FRIGYES, SZASZ-RÉGEN.

Olesó áron ajánlja gőzölt és jól kiszá-
 ritott fából tetszetős alakban, tisztán ké-
 szített **görléczzeit** minden faiparosnak.
 — Ingyen képes árjegyzéket küld. —
 Diófát magas áron vesz. — A gyár na-
 gyobbítása végett egy még jó karban lévő
 12 lóerejű Hoffmeister-féle gőzmotor és egy
 egész új injektor olesón eladó, vagy egy
 25—30 lóerejű félstabil gőzgéppel elese-
 rélendő. 22-13-3

Biró Jenő
 kosárfonó- és fonottbutorkészítő
 SZEGEDEN, Takaréktár-utca 3. sz.

elvállal minden e szakmába vágó mun-
 kákat, u. m.: kosárkötést, gyermek-
 kocsit, szájkosarak, valamint nád-
 székek fonását és javítását gyorsan,
 pontosan és olesón. 56-10-1

Holtzer Kálmán fia
Holtzer Dániel
 Szeged, Oroszlán-utca 21. sz.
 mérték szerint készít hazai gyártmányu
 téli szövetből 61-2-1
férfi uri ruhát 18 frtért.

BRAUN JÁNOS
 első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete
 Kárász-utca 7. → SZEGEDEN. ← Kárász-utca 7.

Ajánlja a legjobb minőségű, saját készítésű 39-18-2
FÚVÓ- és VONÓ-HANGSZEREIT



és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német
 bélhúrokat, vonókat stb. Dús raktárt tart mindennemű
 hegedűk, gordonkák, gitárok, cziterák, nagybőgők,
 tamburák, czimbalmok, sipolák, (clarinetok), fuvalák,
 okarinák, harmonikák és különféle hangszeresek, min-
 denféle rézfúvók és zenélő automatákból.
 Nagy választék orrosiptetők, szemüvegek, táv- és látosóvak, szesz-
 hő- és légsúlymérők, vízmértékek- és rajzeszközökben.
 Eggedül készítője a megedzett rugékony acélszemüvegeknek.
 Javítások gyorsan és pontosan eszközöltekn.
 — Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. —

Czement, mész, gipsz, czementlapok,
 kátránytermékek,
 aszfalt elszigetelő lemezek,
 stukator-nád stb.
 építési anyagok
 nagyban és kicsinyben
Klein Adolfnál
 SZEGEDEN,
 Mérei-utca 6., Feketesas-utca 22.
 Homlokzati köpor vagononkint.

Eladó
 egy ujonan készült elegáns
 két üléses
cupé (batár) kocsí.

Bővebbet Vloskó Testvérek kocsi-
 gyártók B.-Csabán, Zsidótemplom-utca
 1760. sz. alatt. 58-2-1

Gyenes Pál
 agyagkályhakészítő Szegeden.
 Raktáron tart nagy választékban
 saját készítményű kályhákat
 mindenféle színben. 18-8-8
 Elvállal ujbóli rakásokat és javításokat.
 Vidéki megkeresésre készséggel válaszol.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítatott 1847.

Brausweller János
 Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan
 szab. chronometer- és műóras, főtallalója
 a remontoir ingaóráknak
 stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltekn.

KISS D. ÉS TÁRSA UTÓDAI
 SZEGED.

Női divatárú-üzlet.

FÉRFI SZABÓSÁG.
KÉSZ NŐI FELÖLTÖK.

PÁRISI UJDONSÁGOK.

Dús választék: 25-18-3

NŐI RUHA-KELMÉK,
SELYEM- és BÉLÉSÁRÚKBAN.

Bizományi raktár:

EREDETI PÁRISI MODELLEK,
NŐI KALAPOKBÓL.